

& necessaria, sed Chrysostomus eiusmodi amplificationibus in concionibus utebatur, quoniam populus ipsius modo additus erat iuramentis, ut colligitur ex hom. 9. in Acta Apostolorum, & aliis locis eiusdem auctoris.

Obiiciunt Vt T I M O. Morauis concessionem fuisse ante annos D C. ab Apostolica sede, ut lingua Sclauonica diuina officia celebrarent, & præterea nūc Ruthenos, Armenos, Aegyptios, Aethiopes, & nescio quos alios populos suis vulgaribus linguis sacra facere.

RESPONDEO exemplis Ruthenorum, Armenorum, & similium, non magis nos moueri, quām moueamur exemplis Lutheranorum, Anabaptistarū, & Calvinistarū qui Germanicē, aut Gallicē, aut Anglīcē, aut etiam Polonicē, aliisque linguis vulgaribus Scripturas publice

A legūt. Sunt enim etiam illi vel hæretici, vel schismatici, & scimus, maiores eorum Catholicos aliter fecisse, ut suprā est demonstratum.

Ad illud de Morauis respondeo, siusse iustum caussam, cur id eo tempore fieri deberet, quia nimur (vt refert Aeneas Sylvius lib. de origine Bohemorum, cap. 13.) totum regnum simul conuerterebatur, & non poterant inueniri ministri, qui Latinē celebrarent, vñsum est summo Pontifici melius permittere, ut Sclauonicē id fieret, quām nullo modo. Tamē postea ubi crevit eruditio, & ministri idonei inueniebantur, qui possent Latinē idem præstare, melius fuit omittere vñsum lingua Sclauonica, & communem totius Ecclesiæ consuetudinem sequi, vt hoc tempore Moraui Catholicī faciunt. Ac de editionibus Scripturarum haec tenuis.

DE VERBI DEI INTERPRETATIONE,

LIBER TERTIVS.

CAPVT PRIMVM.

Scripturam non esse tam apertam per se, ut sine explicatione sufficiat ad controvērias fidei terminandas.

Scriptura, etiam si aliquibi sit obscura, tamen illud idem alibi clare proponat. Alterum, quod Scriptura, licet per se clarissima, tamen superbis & infidelibus sit obscura ob eorum cæcitatem, & prauum affectum.

CRIP T V R V S IN hoc tertio libro de interpretatione diuinarum literarum, ab illa questione principium faciendum esse duxi; Sintne Scriptura facræ per se facilimæ, atque apertissimæ, an vero interpretatione indigeant. Et quidē MARTINVS LUTHERVS præfatione assertionis articulorum à Leonī Pontifice damnatorum, sic ait: *Oportet, Scriptura iudice, hanc sententiam ferre, quod fieri non potest, nisi Scriptura dederimus principiū locum in omnibus, que tribuntur Patribus, hoc est, ut sit ipsa per se certissima, facilissima, apertissima sua ipsius interpres, omnium omnia probans, iudeans, & illuminans, &c.* Ibidem contendit, Scripturam esse clariorē omnium Patrum commentaris. Similia docet in libro de seruo arbitrio, & alibi.

Quia tamen videbat Lutherus mox posse obiici, unde sint tot controvērias, si Scriptura est tam clara, duo effugia ex cogitauit. Vnum, quod

B Scriptura, etiam si aliquibi sit obscura, tamen illud idem alibi clare proponat. Alterum, quod Scriptura, licet per se clarissima, tamen superbis & infidelibus sit obscura ob eorum cæcitatem, & prauum affectum.

Addit BRENTIVS in Proleg. contra Petrum à Soto tertium effugium, quod etiam interdum sit obscura, propter phrases alienæ linguae, id est, Hebraicæ & Græcæ, tamen sensus eius clarissimus sit. Quæ sententia manifeste falsa est: nam in primis Scriptura ipsa de sua difficultate atque obscuritate testimonium perhibet. Psal. 11. *Damhi intellectum, & scrutabor legem tuam.* Ibidem: *Reuelo oculos meos, & considerabo mirabilea de lege tua.* Ibidem: *Faciem tuam illumina super seruum meum, & doce me inßificationes tuas.* Et certè David nouerat totam Scripturam, que tunc erat, & nouerat phrases linguae Hebraicæ, nec erat superbus aut infidelis. Quocirca meritò S. HIERONYMVS in epi. ad Paulinum, de institutione Monachij, tractans hac verba, sic ait: *Sicut unus Propheta tenebras ignorantia confitetur, qua nos putas parvulos, & penitentias insciens nocte circumdari?*